

Sygn. akt IV CSKP 36/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 maja 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska (przewodniczący)

SSN Marta Romańska

SSN Krzysztof Strzelczyk (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi strony powodowej
o wznowienie postępowania zakończanego prawomocnym wyrokiem
Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 27 stycznia 2012 r., sygn. I ACa (...)
w sprawie z powództwa Spółdzielni [...] w K.
przeciwko (...) Zakładowi Ubezpieczeń Spółce Akcyjnej w W.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 12 maja 2021 r.,
skargi kasacyjnej strony powodowej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 7 września 2018 r., sygn. akt I AGa (...),

1) oddala skargę kasacyjną,

2) zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Powódka Spółdzielnia [...] w K. wniosła skargę o wznowienie postępowania w sprawie z jej powództwa przeciwko (...) Zakładowi Ubezpieczeń Spółce Akcyjnej w W. o zapłatę, zakończony prawomocnym wyrokiem z dnia 27 stycznia 2012 r. Sądu Apelacyjnego w (...), z uwagi na wykrycie okoliczności faktycznych i środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a nie można było skorzystać z nich w poprzednim postępowaniu.

W uzasadnieniu skargi skarżąca wskazała, że w dniu 20 marca 2017 r., podczas rozmowy telefonicznej z radcą prawnym D. W., prezes zarządu powódki K. P. została poinformowana o istnieniu wyroku Sądu Rejonowego w S. w sprawie I C (...), zasądzającego odszkodowanie na rzecz ubezpieczonego. W dniu 31 marca 2017 r. powódka otrzymała drogą e-mailową, z kancelarii tego radcy prawnego, treść tego orzeczenia. Powódka wskazała, że w jego uzasadnieniu zostało wskazane, że pozwany ((...) ZU S.A.) przyznał, iż w dniu 22 lutego 2008 r. otrzymał zawiadomienie o toczącym się przed Sądem Okręgowym w S. w sprawie I C (...), z powództwa Spółdzielni [...] w K. przeciwko S. B. o zapłatę. Pismo z przypozwaniem pozwany potraktował jako zgłoszenie szkody z umowy ubezpieczenia oraz pismem z dnia 13 marca 2008 r. (...) ZU S.A. O/K. poinformował pozwanego S. B. o nieprzystąpieniu do sprawy I C (...) w charakterze interwenienta ubocznego oraz zarejestrowaniu sprawy.

Zdaniem powódki, z powyższego wynika, że w marcu 2008 r., wskutek zgłoszenia szkody przez ubezpieczonego zostało wszczęte postępowanie likwidacyjne, które trwa do dnia dzisiejszego. Informacja o wszczęciu postępowania likwidacyjnego, jako nowa okoliczność, wskazuje na nieskuteczność zarzutu przedawnienia, co czyni powództwo powódki nadal zasadnym. Nadto podała, że do dnia 31 marca 2017 r. powódka nie miała wiedzy, że pozwany przyjął zgłoszenie szkody, wprowadził ją do wewnętrznego rejestru, wobec tego ta okoliczność nie mogła zostać wskazana w postępowaniu w poprzednich instancjach.

Do skargi powódka dołączyła kserokopię wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia 28 marca 2014 r. w sprawie I C (...).

W odpowiedzi na skargę pozwany wniósł o jej oddalenie zarzucając, że zgłaszającym szkodę był S. B. a nie Spółdzielnia [...] w K..

Wyrokiem z dnia 7 września 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił skargę powódki o wznowienie postępowania.

Sąd drugiej instancji wskazał, że podstawą wznowienia określoną w art. 403 § 2 k.p.c. nie może być późniejsze wykrycie wyroku zapadłego w sprawie z udziałem innej strony, chyba że wyrok ten korzysta z rozszerzonej prawomocności materialnej. Poza tym, wyroki w sprawie I C (...) Sądu Okręgowego w S. oraz w sprawie V ACa (...) Sądu Apelacyjnego w (...), zapadły już po wydaniu wyroku w sprawie, w której skarżąca domaga się wznowienia postępowania - pierwszy ze wskazanych - dnia 30 grudnia 2016 r., a drugi - 6 marca 2018 r., oraz że wyroki te zapadły w sprawie z powództwa A. D., K. B. i J. B. (spadkobierców S. B.) przeciwko (...) ZU S.A. w W..

Według Sądu Apelacyjnego, wskazana w skardze okoliczność przypozwania ubezpieczyciela przez ubezpieczonego, traktowana jako zgłoszenie szkody z umowy ubezpieczenia, mogłaby stanowić nową okoliczność uzasadniającą wznowienie postępowania. Jednak wnosząca skargę Spółdzielnia reprezentowana przez radcę prawnego nie zgłosiła wniosku o przeprowadzenie dowodu z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy z powództwa Spółdzielni przeciwko S. B., które miały potwierdzać tę okoliczność.

Powódka wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu drugiej instancji oddalającego skargę o wznowienie postępowania. Zarzuciła w niej naruszenie art. 412 § 2 k.p.c. polegające na oddaleniu skargi o wznowienie z uwagi na niewykazanie przez skarżącą, że w marcu 2008 r. zostało dokonane zgłoszenie szkody przez S. B., tj. sprawcę szkody, pomimo iż okoliczność ta została przyznana przez pozwaną w odpowiedzi na skargę o wznowienie postępowania, co stanowi naruszenie art. 229 k.p.c., co skutkowało oddaleniem skargi o wznowienie, ale i nierozpoznanie przez Sąd Apelacyjny w (...) istoty sprawy, tym samym naruszeniem art. 328 § 2 k.p.c., będące następstwem zaniechania przez ten sąd rozpoznania materialnej przesłanki żądania zawartego w skardze o wznowienie tj. zaniechanie wykładni art. 819 § 4 k.c. poprzez zaniechanie rozpoznania, czy w przedmiotowej sprawie doszło do przedawnienia roszczenia o odszkodowanie dla osoby poszkodowanej, w sytuacji gdy w marcu 2008 r. zostało wszczęte postępowanie likwidacyjne przez sprawcę szkody (a nie osobę poszkodowaną).

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego orzeczenia Sądu Apelacyjnego w (...) w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu sądowi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rację ma wnosząca skargę kasacyjną Spółdzielnia jedynie w tym zakresie w jakim zarzuca postawienie przez Sąd Apelacyjny wymagania złożenia wniosku o przeprowadzenie dowodu na okoliczność przypozwania (...) ZU S.A. O/K. przez ubezpieczonego S. B. w sprawie jaka toczyła się przeciwko niemu przed Sądem Okręgowym w S. (sygn. akt I C (...)), zwłaszcza jeśli uwzględni się, że ubezpieczyciel nie kwestionując tej okoliczności, inaczej tylko oceniał jej konsekwencje w relacji pomiędzy nim o poszkodowanym. Do tej kwestii i to na gruncie sprawy, o której wznowienie ubiega się Spółdzielnia, odniósł się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 czerwca 2013 r. (sygn. akt IV CSK 662/12) rozpoznając skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 12 stycznia 2012 r. sygn. akt I ACa (...).

Dlatego nie doszło do naruszenia wskazanego w skardze kasacyjnej art. 412 § 2 k.p.c a skarga o wznowienie podległa ostatecznie oddaleniu.

We wskazanym wyroku Sąd Najwyższy podniósł, że przypozwanie (art. 84 k.p.c.), nie będąc czynnością przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia roszczenia nie powoduje przerwania biegu przedawnienia roszczenia na podstawie art. 123 § 1 k.c., bywa natomiast uznawane za szczególną, przewidzianą w art. 819 § 4 k.c. przyczynę przerwania biegu przedawnienia, (jako zgłoszenie zdarzenia objętego ubezpieczeniem) w sytuacji, w której doszło do przystąpienia do sprawy ubezpieczyciela, ze względu na jego własny interes prawny. Tak przyjął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 października 2009 r. (I CK 59/09, niepubl.). Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 czerwca 2013 r. zwrócił uwagę na inną konfigurację podmiotową w sprawie I CK 59/09, gdyż znaczenie przypozwania, jako zawiadomienia w rozumieniu art. 819 § 4 k.c. dotyczyło stosunku pomiędzy ubezpieczonym a ubezpieczycielem (przerwania biegu przedawnienia roszczenia ubezpieczonego do ubezpieczyciela).

Przerwanie biegu przedawnienia następuje w wyniku aktywności uprawnionego w stosunku do zobowiązanego; innymi słowy, bieg przedawnienia przerywają określone czynności podjęte przez wierzyciela wobec dłużnika. W okresie przedawnienia uprawniony powinien przedsięwziąć stosowne czynności dla

zachowania i zaspokojenia swojego roszczenia, a ustawodawca - jak to się obrazowo ujmuje w piśmiennictwie - "premiuje zachowania zmierzające w tym kierunku przerwą biegu przedawnienia". Artykuł 819 § 4 k.c. rozszerza (w stosunku do art. 123 § 1 k.c.) zakres takich czynności i obejmuje nim zgłoszenie ubezpieczycielowi roszczenia oraz zgłoszenie zdarzenia objętego ubezpieczeniem. To przychylne dla poszkodowanego unormowanie znajdzie jednak zastosowanie tylko wtedy, gdy poszkodowany z niego skorzysta, a więc podejmie jeden przewidzianych w przepisie kroków. Jak przyjął Sąd Najwyższy taka sytuacja bezspornie nie miała w niniejszej sprawie miejsca.

W przypadku procesu o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym dla przerwania biegu przedawnienia roszczenia wymagane jest działanie samego poszkodowanego. Bieg przedawnienia przeciwko ubezpieczycielowi na podstawie art. 819 § 4 k.c. przerywa się na skutek zgłoszenia roszczenia ubezpieczycielowi lub przez zgłoszenie zdarzenia objętego ubezpieczeniem, lecz zawiadomienie dokonane w innej sprawie przez pozwanego sprawcę (ubezpieczonego) nie wywołuje skutku wobec poszkodowanego.

Według utrwalonego w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądu art. 819 § 4 k.c. ma zastosowanie do wszystkich roszczeń określonych w art. 819 k.c. (zob. m.in. niepubl. wyroki z dnia 9 sierpnia 2005 r., IV CK 157/05, 1, z dnia 21 maja 2009 r., V CSK 444/08, czy z dnia 15 października 2009, I CSK 59/09, z dnia 8 marca 2012 r., V CSK 165/11, z dnia 20 listopada 2014 r., V CSK 5/14 oraz uchwałę Sadu Najwyższego z dnia 6 sierpnia 2020 r., III ZP 76/19, OSNC 2021/1/2). W uzasadnieniu wyroku z dnia 6 października 2017 r. (sygn. akt V CSK 685/16, niepubl.) Sąd Najwyższy podniósł, że za przedstawionym poglądem przemawia zarówno wykładnia literalna jak i celowościowa. Przepis art. 819 w § 1 k.c. określa termin przedawnienia roszczeń z umowy ubezpieczenia, w § 3 - termin przedawnienia roszczenia poszkodowanego do ubezpieczyciela o odszkodowanie lub zadośćuczynienie z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. Przepis w § 4 sformułowany jest zaś ogólnie, dotyczy bowiem przerwy biegu przedawnienia roszczenia o świadczenie do ubezpieczyciela bez jakichkolwiek wyłączeń i wskazuje dzień rozpoczęcia biegu przedawnienia na nowo. Przerwa biegu przedawnienia dotyczy zatem wszelkich określonych w tym przepisie roszczeń

kierowanych do ubezpieczyciela, a nie tylko roszczeń wynikających z umowy ubezpieczenia.

Z tych względów uznając, iż zaskarżony wyrok pomimo błędnego uzasadnienia odpowiada prawu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. oddalił skargę kasacyjną powódki Spółdzielni [...] w K..

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1, 99 w zw. z art. 398²¹, 391 § 1 k.p.c.

ke